

USPJEŠNO ZAVRŠEN EU-ov PROJEKT MoST

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Plan prilagodbe od štetnog djelovanja morske vode u dolini Neretve

Izloženost obale Jadrana djelovanju mora te sve izraženiji ekstremni klimatološki i hidrološki uvjeti, koji sa sobom nose i problem prodora mora u obalne vodonosnike, ozbiljna su prijetnja poljoprivrednoj proizvodnji i okolišu

U dolini Neretve uspješno završen EU-ov projekt MoST

U suradnji Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilišta u Splitu i Regionalne agencije DUNEA 14. i 15. lipnja 2022. održana je završna konferencija projekta „Monitoring prodora slane vode u obalne vodonosnike i testiranje pilot-projekata za prevenciju prodora soli“, čiji je akronim MoST. U tome projektu sudjelovali su i *Hrvatske vode* te partneri iz Italije: Sveučilište u Pa-

dovi, Nacionalno vijeće za istraživanja, Upravno tijelo za sanaciju zemljišta – Adige Euganeo i Regija Veneto. Projekt vrijedan približno dva i pol milijuna eura ugovoren je u sklopu programa Interreg Italy – Croatia 2014. – 2020. uz stopu sufinanciranja bespovratnim sredstvima od 85 posto. Počeo se provoditi 1. rujna 2019., a završetak svih aktivnosti na projektu planiran je do 30. lipnja 2022.

Prodor slane vode u obalne vodonosnike problem je na svjetskoj razini uzrokovan,

među ostalim, klimatskim promjenama koje pridonose smanjenju prirodnoga prihranjivanja podzemnih voda, ali i prevelikom ljudskom eksploatacijom resursa vodonosnika kao što su opskrba vodom za potrošnju i navodnjavanje ili krčenje nizinskih poljoprivrednih površina. Hrvatska i Italija znatno su izložene prodoru slane vode u obalnim regijama s ozbiljnim posljedicama po poljoprivredne aktivnosti i turizam, što može prerasti u popriličan problem u relativno kratkome vremenu. U cilju rješavanja toga problema projekt MoST je kroz praćenje prodora slane vode u regijama na obali Jadranskoga mora, i to na donjim tokovima rijeke Neretve u Hrvatskoj te rijeke Po u Italiji, procijenio, predložio i testirao odgovarajuće protumjere.

Projekt se provodio u dvije faze. Prva faza obuhvatila je detaljno prikupljanje

Pogled na dolinu Neretve

Poljoprivredni uvjeti u doline rijeke Neretve

podataka na dva prethodno spomenuta lokaliteta i geofizička istraživanja. Nakon gotovo dvije godine detaljnoga istraživanja pilot-područja, koje je obuhvatilo analizu dostupne studijske dokumentacije i istražne terenske radove radi definiranja hidrogeoloških uvjeta vodonosnika, pristupilo se fazi modelskih ispitivanja u laboratoriju i na računalu. Na temelju opsežnih i detaljnih istraživanja analizirani su rezultati te obrađene mjere za ublažavanje prodora slane vode za područje doline Neretve. Mjere, koje podrazumijevaju manje i više invazivne građevinske, infrastrukturne i upravljačke mjere koje dovode do smanjenja toga negativnog učinka, te analiza pozitivnih i negativnih svojstava svake obrađene mjere uvršteni su u Plan prilagodbe od štetnog djelovanja morske vode za područje doline Neretve.

U drugoj fazi na pilot-lokacijama testirana je učinkovitost mogućih protumjera kako bi se ograničio i/ili ublažio prodor slane vode. Rezultati projekta odnose

se na dva praćena sustava, po jedan u Hrvatskoj i Italiji. Sustavi su mjerili obilježja cirkulacije podzemnih voda koji su posebno namijenjeni za praćenje prodora slane vode u slatku vodu.

U sklopu završne konferencije projekta MoST, prvog dana događanja održanoga u Studentskome centru u Dubrovniku osim projektnih partnera sudjelovali su predstavnici Dubrovačko-neretvanske županije, javnih ustanova i škola koji su blisko povezani s projektnim aktivnostima te ostali zainteresirani dionici. Prisutne je u ime Dubrovačko-neretvanske županije pozdravio župan Nikola Dobroslavić. Tom je prigodom istaknuo to kako je projekt vrlo važan za budućnost doline Neretve jer projektni su rezultati važan korak u poboljšanju kvalitete podzemnih voda i rješavanju problema zaslanjenosti poljoprivrednih tala u dolini Neretve.

Bruno Bebić, zamjenik ravnateljice Regionalne agencije DUNEA, istaknuo je važnost informiranja dionika i donositelja odluka o novim pristupima mini-

miziranju negativnih učinaka prodora morske vode u obalna poljoprivredna područja. Prof. dr. sc. Paolo Salandin, predstavnik vodećega partnera Sveučilišta u Padovi, izrazio je zadovoljstvo prekograničnom suradnjom s hrvatskim partnerima, nakon čega su predstavnici Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije kao i talijanskih partnera prikazali rezultate dosadašnjih istraživanja s pilot-područja u geološkome, hidrogeološkome i poljoprivrednome kontekstu. Drugoga dana u hotelu *Narenta* u Metkoviću DUNEA je u suradnji s Fakultetom građevinarstva, arhitekture i geodezije Sveučilišta u Splitu prikazala Plan prilagodbe od štetnog djelovanja morske vode u dolini Neretve, koji sadržava smjernice za aktivnosti povezane s ublažavanjem prodora slane vode. Melanija Milić, ravnateljica Regionalne agencije DUNEA, istaknula je to kako je Plan podloga za donošenje odluka i poboljšanja u planskome upravljanju na tome području.

Izvor:

- <https://www.italy-croatia.eu/web/most>
- <https://www.dunea.hr/nasi-projekti/606-most>
- <https://agu2020fallmeeting-agi.posteressions.com/default.aspx?s=9F-8D-D5-96-76-6C-C9-29-F3-01-BF-16-68-9A-01-4A&-guestview=true>
- https://www.italy-croatia.eu/documents/277725/1741241/5.+Most_InfoDay_20191206_Racetin.pdf/36fe30e4-57b7-3760-e35c-ffa0bc3a3ccc?t=1588238620671